

Asia: OM 21/41/2016

Työryhmän ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä

1 LUKU. YLEISET SÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 1 lukuun

Käräjäoikeuteen vireille tulevien rikosasioiden käsittelyssä ja asioihin liittyvien henkilö- ja muiden tietojen tallentamisessa käytetään käräjäoikeuksissa Sakari-järjestelmää, jota ylläpitää Oikeusrekisterikeskus. Käräjäoikeuden haastemiesrekisteriin voidaan joissakin tapauksissa syöttää erilaisia henkilöä koskevia tietoja, joilla voi olla merkitystä esimerkiksi haastemiesten turvallisuuden kannalta henkilöä tavoitettaessa.

Käräjäoikeus katsoo, että lain soveltamisalaa ei ole perusteltua laajentaa nimenomaisesti rikosasioiden käsittelemiseen tuomioistuimissa.

2 LUKU. HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN YLEISET EDELLYTYKSET

Kommentit ehdotetun lain 2 lukuun

Luvun 8 §: ssä säädetään, että rekisterinpitäjän on erotettava tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan selvästi toisistaan henkilötiedot, jotka koskevat käsiteltävän asian kannalta eri asemassa olevia rekisteröityjä. Pykälän 2 momentin mukaan tosiseikkoihin perustuvien henkilötietojen erottamiseksi henkilökohtaisiin arvioihin perustuvista henkilötiedoista on toteutettava kaikki kohtuulliset toimenpiteet.

Luvun 9 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toteutettava kaikki kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei virheellisiä, epätäydellisiä tai vanhentuneita henkilötietoja siirretä eikä aseteta saataville.

Käräjäoikeus katsoo, että luvun 8 §:ssä tarkoitettu henkilötietojen erottaminen toisistaan voi olla hankalaa. Käräjäoikeuksien nykyisissä järjestelmissä erottamisen toteuttaminen ei ole myöskään kustannusten vuoksi järkevää.

Käräjäoikeus toteaa vielä, että käräjäoikeuksissa on voitava lainkäyttöasioita käsiteltäessä ja ratkaistaessa käsitellä henkilötietolaissa tarkoitettuja arkaluontoisia tietoja.

3 LUKU. REKISTERINPITÄJÄ JA HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELIJÄ

Kommentit ehdotetun lain 3 lukuun

Käräjäoikeus on vakiintuneen näkemyksen mukaan rekisterinpitäjä käsittelemiensä henkilötietojen osalta. Käytännössä on osoittautunut epäselväksi, miten vastuut ja tehtävät jakautuvat käräjäoikeuden ja oikeusrekisterikeskuksen välillä. Käräjäoikeus katsoo, että eri toimijoiden lakiin perustuvista tehtävistä, velvollisuuksista ja keskinäisestä vastuunjaosta olisi säädettävä tarkemmin.

Luvun 17 §: n 3 momentin säännöksen sisältö tarkoittaa käytännössä entistä suurempaa velvollisuutta työnantajalle perehdyttää työntekijät henkilötietojen käsittelyyn. Pelkästään se, että henkilötietojen käyttäjien kanssa tehdään sopimus tai että heille annetaan määräys, ei ole riittävää. Jokaisen henkilötietojen käsittelijän tulee myös ymmärtää toimintansa sisältö ja sen arkaluonteisuus.

4 LUKU. REKISTERÖIDYN OIKEUDET

Kommentit ehdotetun lain 4 lukuun

Käräjäoikeus katsoo, ettei oikeus tarkastaa rekisterissä olevia omia tietoja saa ylittää erityislainsäädännöllä säädettyä salassapitoa. Esimerkkinä tästä mainitaan salaisten pakkokeinojen rekisterissä olevat tiedot. Käräjäoikeus kiinnittää huomiota siihen, että myös valmisteltavana oleva tiedustelulainsäädäntö otettaisiin huomioon nyt kysymyksessä olevaa lakia säädettäessä.

Huomattava on, että rekisteröidylle annettava laaja tarkastusoikeus on altis väärinkäytöksille. Rekisteröity voi tietoja pyytämällä tarpeettomasti hankaloittaa ja pitkittää rikosasioiden käsittelyä.

5 LUKU. TIETOTURVALLISUUS

Kommentit ehdotetun lain 5 lukuun

Käräjäoikeudella ei ole lausuttavaa tämän luvun säännöksistä.

6 LUKU. TIETOSUOJAVASTAAVA

Kommentit ehdotetun lain 6 lukuun

Esityksessä tuomioistuimet vapautetaan velvollisuudesta nimetä tietosuojavastaava rikosasioihin liittyvien lainkäyttötehtävien osalta. Henkilötietojen käsittely rikosasioissa tapahtuu nimenomaan lainkäyttötehtävissä.

7 LUKU. HENKILÖTIETOJEN SIIRROT KOLMANSIIN MAIHIN JA KANSAINVÄLISILLE JÄRJESTÖILLE

Kommentit ehdotetun lain 7 lukuun

Käräjäoikeudella ei ole lausuttavaa tämän luvun säännöksistä.

8 LUKU. VALVONTAVIRANOMAINEN

Kommentit ehdotetun lain 8 lukuun

Helsingin käräjäoikeus yhtyy luvun 45 §:n 2 momentin ilmenevään säännökseen, jonka mukaan luvun säännöksiä ei sovelleta tuomioistuinten lainkäyttöön liittyvään toimintaan. Siten Tietosuojavirastolla ei ole mitään roolia tietojen käsittelyn valvonnassa tuomioistuinten osalta.

9 LUKU. OIKEUSTURVA

Kommentit ehdotetun lain 9 lukuun

Helsingin käräjäoikeudella ei ole lausuttavaa tämän luvun säännöksistä.

10 LUKU. ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 10 lukuun

Helsingin käräjäoikeudella ei ole lausuttavaa tämän luvun säännöksistä.

11 LUKU. VOIMAANTULO- JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 11 lukuun

Käräjäoikeus pitää luvun 62 §:stä ilmenevää siirtymäsäännöstä kannatettavana. Vuonna 2023 tuomioistuimet käyttänevät jo Aipa-järjestelmää asianhallinnassa ja ratkaisutoiminnassa. Nyt esitettävän lain säännökset otettaneen järjestelmää kehitettäessä huomioon.

YLEISPERUSTELUT

Kommentit ehdotuksen yleisperusteluihin

Ei erityistä lausuttavaa edellä esitetyn lisäksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Kommentit ehdotuksen yksityiskohtaisiin perusteluihin

Ei erityistä lausuttavaa.

ERITYISLAINSÄÄDÄNTÖÖN EHDOTETUT MUUTOKSET

Kommentit oikeusministeriön hallinnonalan erityislainsäädäntöön ehdotettuihin muutoksiin

Ei erityistä lausuttavaa.

MUUT MAHDOLLISET KOMMENTIT

Muut mahdolliset kommentit työryhmän mietintöön

Helsingin käräjäoikeudella ei ole muita kommentteja luonnokseen hallituksen esitykseksi.

Nurmi Tuomas
Helsingin kärjäoikeus

Inkinen Jaana
Helsingin kärjäoikeus